

Детальний розгляд, дослідження цих проблем дасть змогу виробити необхідні рекомендації по вдосконаленню механізму регулювання неспроможності (банкрутства) в Україні, а саме:

щодо підвищення ефективності виконання макроекономічних завдань (забезпечення стабільності і сталого росту економіки) в ході регулювання неспроможності (банкрутства) підприємств;

щодо оптимізації реорганізаційних (реабілітаційних) можливостей українського механізму регулювання банкрутства;

щодо збалансованого розподілу втрат між всіма учасниками провадження справи про банкрутство, у тому числі і у зв'язку із реабілітаційними процедурами (критерій збалансування є визначальним елементом сучасних механізмів регулювання неспроможності);

щодо інших, зокрема, мікрорівневих складових регулювання неспроможності (банкрутства).

1. Васильев Е.А. Правовое регулирование конкурсного производства в капиталистических странах. М., 1988.
2. Гуц Д.О. Банкрутство – инструмент исполнения денежных обязательств. М., 1998.
3. Роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 12.03.1999 р. № 02–5/111 „Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з визнанням угод недійсними" // Баланс. 1999. №41 (270). С. 22.
4. Рысина Д.Ф. Банкрутство предприятий. М., 2000.
5. Julian R. Franks, Kjell G. Nybord and Walter N. Torous. A Comparison of US, UK, and German Insolvency Codes // Financial Management. Vol.25, No3, 1996.
6. Kevin M.J. Kaiser. European Bankruptcy Laws: Implications for Corporations Facing Financial Distress // Financial Management. Vol.25, No3, 1996.
7. King L. Current development in International and Comparative Corporate Insolvency Law /Developments and Prospects in the USA. 1994.
8. White M. Corporate Bankruptcy: A US – European Comparison // University of Michigan Working Paper, 1991.
9. Wood P. Principles of International Insolvency. London, 1995.

УДК 655.1.003.12

МЕТОДИ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УСТАТКУВАННЯ ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

З.В.Григорова

Після аналізу нових методів амортизації розглядається можливість їх застосування при визначенні амортизації основного технологічного устаткування поліграфічних підприємств.

After analysis of the new methods of depreciation, in this work the possibility of their use for determination of depreciation of the basic technological equipment of the polygraph enterprises are considered.

З введенням у дію П(С)БО 7 „Основні засоби” відбувається відхід від трьох груп основних засобів та методів їх амортизації, зазначених у Законі України „Про оподаткування прибутку підприємств”, які не враховують галузевої специфіки.

Підприємствам надано право самостійно вибирати методи нарахування амортизації. Для вирішення цього питання необхідний виважений підхід, що зумовлено рядом причин:

по-перше, методи амортизації основних засобів є складовою частиною облікової політики підприємства, якої, згідно з принципом послідовності [1], воно повинно дотримуватись з року в рік;

по-друге, амортизаційні відрахування є одним з основних джерел оновлення основних засобів. Їх сума впливає на розмір витрат і прибутку. Самостійне визначення суми амортизації дає змогу підприємствам вільно маневрувати витратами та коштами на оновлення устаткування. Для підприємств, що мають застарілі основні засоби (серед поліграфічних їх, на жаль, багато), можливість збільшувати суму відрахувань допоможе швидше накопичувати кошти на оновлення техніки. Але при цьому слід брати до уваги збільшення собівартості продукції.

П(С)БО 7 пропонує п'ять методів нарахування амортизації: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, кумулятивний, прискореного зменшення залишкової вартості і виробни-

чий [3], кожному з яких притаманні свої переваги й недоліки, що обумовлюється багатьма факторами.

Прямолінійний метод відзначається простотою застосування. Але при виборі його потрібно враховувати, що з плином часу витрати на утримання основних засобів зростають (вартість ремонтних робіт, в основному, відноситься до витрат звітного періоду).

Виробничий метод складно застосовувати на поліграфічних підприємствах, оскільки через нестабільність завантаження важко встановити обсяги випуску продукції за весь період експлуатації устаткування і за кожен рік зокрема.

Прискорені методи амортизації дозволяють регулювати суми амортизаційних відрахувань по періодах експлуатації устаткування, у першу половину строку його використання списати на собівартість продукції більше половини вартості обладнання. Це дає можливість скоріше накопичувати кошти на оновлення основних засобів, які швидко морально зношуються. Крім того, зменшення суми амортизаційних відрахувань у другій половині терміну експлуатації забезпечує збільшення витрат на утримання устаткування без значного зростання витрат виробництва.

Одним з важливих питань при встановленні норми амортизації є визначення терміну корисного використання основних засобів. Підприємствам надано право самостійно встановлювати цей термін з урахуванням: очікуваного використання об'єкта; фізичного і морального зносу, що передбачається; правових обмежень відносно строку використання [3].

Розвиненим країнам притаманне збереження державою регулюючої та контрольної функцій щодо терміну корисного використання активів [2]. Тому доцільно було б встановити законодавчо визначені терміни експлуатації основних засобів. Оскільки обмежень у часі використання П(С)БО 7 не передбачено, строк експлуатації слід вибирати, враховуючи технічні особливості об'єкта. Але при відносно невисокому рівні використання виробничих потужностей, що маємо на більшості поліграфічних підприємств, перше місце посідає не фізичний, а моральний знос. Тому при виборі терміну використання варто орієнтуватись на темпи науково-технічного прогресу. Враховуючи це, можна зробити такі припущення:

Найшвидше змінюються техніка і технологія у додрукарських процесах, що передусім пов'язано з широким застосуванням ЕОМ. Кожні 3–4 роки в світі з'являється нове покоління обчислювальної техніки. Саме з цим пов'язане швидке моральне старіння такого устаткування. Тому пропонується встановити термін експлуатації для техніки даного виду 3–4 роки.

Крім того, П(С)БО 7 передбачає проведення переоцінки основних засобів. З часом техніка старіє, і її вартість знижується, що може призвести до уцінки об'єкта, і підприємство у повному обсязі не відшкодує вартість обладнання. Зважаючи на це, потрібно у перші роки експлуатації списати якомога більшу частку вартості ЕОМ. Порівняно з рештою поліграфічного устаткування вони мають відносно невисоку вартість, тому збільшення амортизаційних відрахувань не дуже відіб'ється на собівартості. Як бачимо (рис. 1), найбільшу частку вартості у першій половині строку використання дозволяє списати метод зменшення залишкової вартості.

Дещо повільніше науково-технічний прогрес проникає в друкарські та палітурно-брошурувальні процеси. Термін використання даного устаткування може бути встановлений у межах 7–10 років. Це обладнання має високу вартість, тому важливо, щоб амортизаційні відрахування протягом служби розподілялися відносно рівномірно, зменшуючись з часом, що дозволить компенсувати збільшення витрат на його утримання. З огляду на це, найбільш прийнятним є кумулятивний метод, при якому розмах варіації і середнє квадратичне відхилення для даного прикладу є найменшим ($R=16,4\%$; $\sigma=1,6\%$). Це підтверджує також графічний метод (рис. 2).

До кумулятивного наближається і метод прискореного зменшення залишкової вартості ($R=18\%$; $\sigma=1,7\%$). Але використання його є дещо незручним, оскільки в останній рік йде списання недоамортизованої вартості до рівня ліквідаційної, що може різко збільшити суму амортизації (рис. 1, 2).

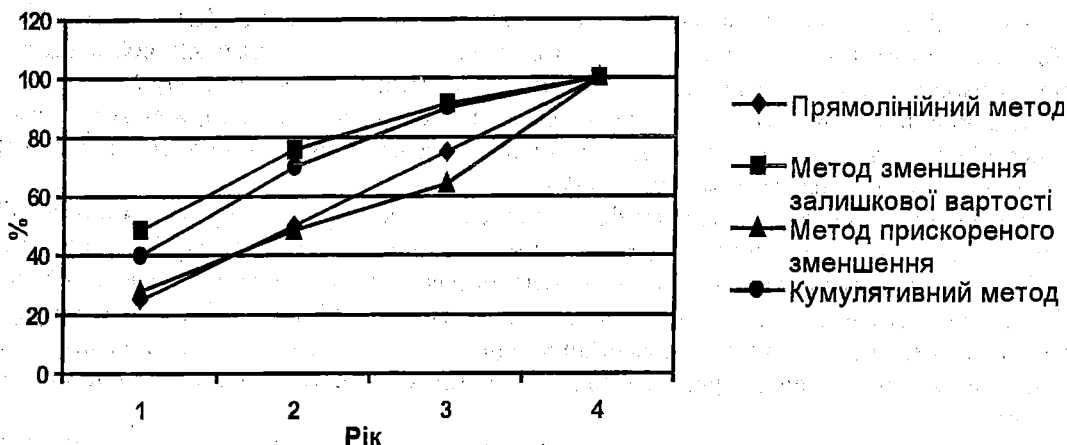

Рис.1. Сума накопиченої амортизації (в процентах) до вартості, що амортизується

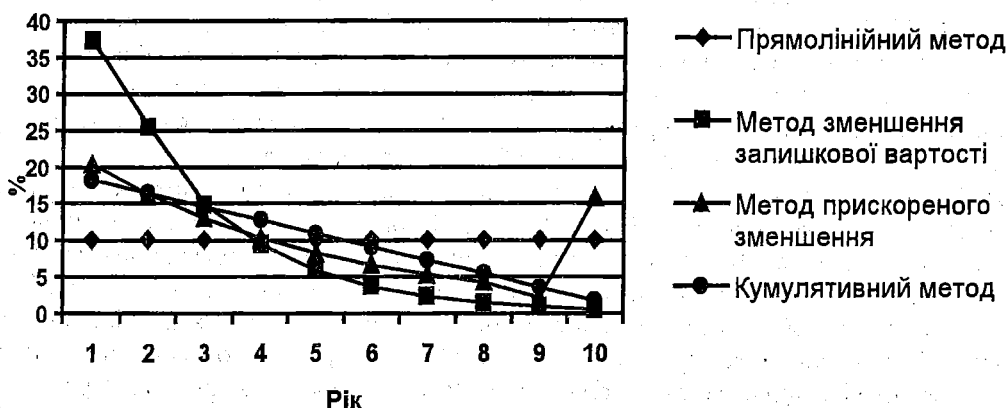

Рис.2. Розмір амортизаційних відрахувань залежно від часу (в процентах) до вартості, що амортизується

При застосуванні положень П(С)БО 7 децю проблематичним є визначення ліквідаційної вартості об'єктів основних засобів. Тому пропонується поширити на них дію П(С)БО 8, в якому зазначається, що ліквідаційна вартість об'єкта прирівнюється до 0, крім випадків, коли існує безвідмовне зобов'язання в придбанні об'єкта в кінці строку його використання, або коли вона може бути визначена на основі інформації діючого ринку [4]. Крім того, ліквідаційна вартість повинна відрізнитися від 0 при застосуванні методу зменшення залишкової вартості.

Поряд з позитивними змінами в амортизаційній політиці, внесеними новими П(С)БО, є ряд недоліків. Разом з бухгалтерськими методами амортизації існують і такі, що регламентуються Законом України „Про оподаткування прибутку підприємств”, які не збігаються з бухгалтерськими ні за методами, ні за базою нарахування, що вимагає паралельного ведення бухгалтерського і податкового обліку. Правда, з прийняттям нового податкового кодексу це питання може бути врегульоване.

1. ЗУ „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”. 2. Зятковський І.В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств. Тернопіль, 2000. 3. П(С)БО 7 “Основні засоби”. 4. П(С)БО 8 “Нематеріальні активи”.